

โครงการวิจัยเพื่อการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
Research-based Development for Supporting New Researcher ;
Rajamangala University of Technology Rattanakosin

สำเนียง องสุพันธ์กุล และวรารัตน์ วัฒนชนโนบล*

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ นครปฐม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยของมหาวิทยาลัยด้านการวิจัยเพื่อชุมชน และถอดบทเรียนรูปแบบการบริหารจัดการด้านการพัฒนานักวิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์และนักวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยภายใต้โครงการวิจัยเพื่อการพัฒนานักวิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ประจำปีงบประมาณ 2558 จำนวน 22คน จาก 22โครงการวิจัย โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยมีรูปแบบการพัฒนานักวิจัย 3 ระยะคือ 1) ระยะต้นน้ำ เป็นการพัฒนานักวิจัยให้สามารถค้นหาปัญหาการวิจัยแล้วพัฒนาไปสู่การสร้างโจทย์วิจัยเพื่อพัฒนาเป็นข้อเสนอโครงการวิจัย 2) ระยะกลางน้ำ เป็นการดูแลติดตามนักวิจัยระหว่างดำเนินการวิจัยเพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการวิจัย และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน และ3) ระยะปลายน้ำ คือ เป็นระยะที่สนับสนุนให้นักวิจัยทำการเผยแพร่ผลการวิจัยของตนเอง โดยใช้การอบรมเชิงปฏิบัติ จำนวน 3 ครั้งเป็นเครื่องมือในการวิจัย

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการวิจัยเพื่อชุมชนที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย

1. ปัจจัยที่ใส่เข้าไป (Input) ได้แก่ การพัฒนาโจทย์วิจัยตามความต้องการของชุมชนและการสร้างทีมวิจัยที่มาจากกลุ่มคนที่ใฝ่การเรียนรู้และมีจิตสาธารณะ การทำความเข้าใจในแนวคิดและกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกับชุมชน ตั้งแต่เริ่มต้นวิเคราะห์ปัญหา พัฒนาโจทย์วิจัย การสร้างการมีส่วนร่วมจากทีมวิจัยจากหลากหลายกลุ่มคน หลากหลายบทบาทหน้าที่ในชุมชน การเตรียมทีมและการจัดแบ่งบทบาทการทำงานที่ดี การวางแผน กำหนดเป้าหมายและทิศทางร่วมกันที่ชัดเจน ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

2. ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ การติดตามสรุปผลของข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลร่วมกันของทีมวิจัยและชุมชน เป็นระยะ การจัดการงบประมาณโครงการให้เป็นไปอย่างถูกต้อง โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ การประชุมทีมวิจัยเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่องร่วมกัน มีการออกแบบ เครื่องมือ วิธีการเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา ประเด็นศึกษาอย่างรอบด้าน มีการวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลร่วมกันกับคนในชุมชน มีการนำเสนอผลการวิจัยทั้งรายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์สู่ชุมชนเป็นระยะ

3. ผลที่เกิดขึ้น (Output) และผลกระทบจากโครงการ (Impact) ได้แก่ การพัฒนานักวิจัย การพัฒนาองค์ความรู้ การพัฒนาเครือข่าย และการพัฒนาชุมชน

คำสำคัญ : ชุมชนเข้มแข็ง นักวิจัยเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Abstract

This research project has an objective to reinforce the ability of university researchers in conducting a research for the benefits of local communities and to extract the lessons learned concerning the management model on the development of RMUTR socially-engaged researchers for. The samples are composed of lecturers and researchers who benefit from the research grant under Research Project for the development of RMUT

socially-engaged researchers for the fiscal year 2015, which comprises 22 researchers and 22 research projects by means of specific selection. Three modes of the researchers' development are undertaken: 1) upstream stage: develop the researchers so that they are capable to identify the problem and formulate it to the project proposal, 2) mainstream stage: follow up the researchers throughout the process so as to understand the problems and obstacles encountered in conducting the research and to find the common solutions, 3) downstream stage: encourage the researchers to publish their research outcome through 3 practical trainings as a research tool. Determiners used to assess the success of research project for communities comprise of 3 elements as follows;

1. Input factors: development of research problem corresponding with the needs of the communities, formation of research team together with the local communities beginning from analyzing the problem, developing research problem, promoting participation of research team from people with different backgrounds and roles, preparation of the tea and distribution of work tasks, indicating common goals and visions for short-term, middle-term, and long-term

2. Process factors: follow up the summarized outcome of the data and verify the data by the research team as well as the community regularly, management of the budget of the project in conformity with the regulations, transparency and efficacy, meetings of research team to analyze the problems and a common action plan continuously, as well as designing the tools for data collection which conform with the content and research topics, presentation of the report both the drafted report and the final report consistently.

3. Outputs and Impacts of the Project: human development, knowledge management, network formation, and reinforcement of community.

Keywords: Community, Socially-engaged Scholarship, SeS, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

ผู้นิพนธ์ประสานงาน Wararat.wat@rmutr.ac.th โทร. 0 2441 6059 ต่อ 2423

1. บทนำ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการสร้างงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมและงานสร้างสรรค์ที่มุ่งตอบสนองความต้องการของชุมชน และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยที่มีโจทย์วิจัยมาจากชุมชนโดยชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยและผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปแก้ปัญหาให้กับชุมชนได้อย่างแท้จริง ดังนั้นในกระบวนการของงานวิชาการรับใช้สังคมจึงเสมือนกระบวนการตั้งแต่ต้นน้ำ (มีโจทย์จากชุมชน มีนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญที่สามารถแก้ปัญหาให้กับชุมชนได้โดยผ่านกระบวนการวิจัยร่วมกัน และสถาบันต้นสังกัดที่ให้การสนับสนุนงานวิชาการรับใช้สังคม) กลางน้ำ (เป็นกระบวนการแก้ปัญหาหรือกระบวนการวิชาการเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหา) และปลายน้ำ (ความคาดหวังที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาให้แก่ชุมชน เช่น ชุมชนความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชุมชนมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้านต่าง ๆ ด้วยตนเองมากขึ้น และผลงานทางวิชาการที่นักวิจัยต้องสกัดออกมาจากกระบวนการทำวิจัยในบริบทของแต่ละชุมชนที่ร่วมในกระบวนการวิจัยนั้นๆ) โดยสรุปแล้ว งานวิชาการรับใช้สังคมอาจจัดได้ว่าเป็น Action research ที่เน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยด้วย ปีงบประมาณ 2558 สถาบันวิจัยและพัฒนา ได้กำหนดประเด็นการวิจัยเพื่อการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง โดยมีข้อเสนอโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนจำนวนทั้งสิ้น 22 โครงการ โดยนักวิจัยในกลุ่มการวิจัยเพื่อการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง เป็นนักวิจัยรุ่นใหม่ที่มีความสนใจในประเด็นของการดำเนินงานวิจัยด้านชุมชน จึงควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และฝึกฝนทักษะในกระบวนการวิจัยด้านชุมชนท้องถิ่น ด้วย

เหตุผลดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการเริ่มต้นการทำวิจัย ให้กับนักวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา จึงได้จัดให้มีโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยกลุ่มการวิจัยเพื่อการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดยเป็นการดำเนินการใน 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อเสนอโครงการวิจัยที่สมบูรณ์ ระยะที่ 2 การนำเสนอความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการวิจัย และระยะที่ 3 การนำเสนอผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย และการนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่ ที่จะนำไปสู่การถอดบทเรียนรูปแบบการบริหารจัดการด้านการพัฒนานักวิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ประชากร และตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ อาจารย์และนักวิจัยสังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์และนักวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยภายใต้โครงการวิจัยเพื่อการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ประจำปีงบประมาณ 2558 จำนวน 22คน จาก 22โครงการวิจัย โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2.2 ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) โดยการศึกษาข้อมูลมือสองจากรายงานความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์ของโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยภายใต้โครงการวิจัยเพื่อการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ประจำปีงบประมาณ 2558 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะต้นน้ำ เป็นการพัฒนานักวิจัยให้สามารถค้นหาปัญหาการวิจัยแล้วพัฒนาไปสู่การสร้างโจทย์วิจัย พร้อมทั้งสามารถพัฒนาโจทย์วิจัยสู่การพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย ใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) กิจกรรมที่ใช้คือ ให้ผู้เข้ารับการอบรมลงมือปฏิบัติการจริงเพื่อให้เข้าใจในเรื่องนั้นโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิให้ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านวิจัย แล้วนักวิจัยปฏิบัติจริงโดยใช้ความรู้จากการอบรม ในโครงการวิจัยเพื่อการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ครั้งที่ 1 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 26-27 มกราคม 2558 ณ บ้านสวนอัมพวันรีสอร์ท อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการประเมินผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ระยะที่ 2 ระยะกลางน้ำ เป็นการดูแลติดตามนักวิจัยระหว่างดำเนินการวิจัย โดยให้นักวิจัยดำเนินการรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานวิจัย พร้อมรายงานปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานวิจัย เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการวิจัย และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ในโครงการวิจัยเพื่อการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ครั้งที่ 2 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 7 - 8 พฤษภาคม 2558 ณ เพชรธรรมสารรีสอร์ท อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ สังเกตการณ์ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการประเมินผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ระยะที่ 3 ระยะปลายน้ำ เป็นการฝึกปฏิบัติการเขียนรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ และการนำเสนอผลการวิจัยในโครงการวิจัยเพื่อการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ครั้งที่ 3 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 4 - 5 สิงหาคม 2558 ณ โรงแรมแบดคัสโฮม รีสอร์ท อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และส่งเสริมสนับสนุนให้นักวิจัยที่ดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้นทำการเผยแพร่ในงานประชุมวิชาการต่างๆ

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ และตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่ได้บันทึกไว้ ทำการวิเคราะห์ตามประเด็นที่ตั้งไว้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. ผลการวิจัย

1. ปัจจัย เงื่อนไขความสำเร็จการบริหารจัดการการพัฒนานักวิจัยเพื่อเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

1.1 ปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วย

1.1.1 การพิจารณาสนับสนุนทุนวิจัยสำหรับนักวิจัยเพื่อชุมชนของมหาวิทยาลัย

ลักษณะ/ วิธีการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ
<p>(1) การจัดสรรทุนอุดหนุนงานวิจัยประจำปีงบประมาณ 2558 ในกลุ่มเรื่องนักวิจัยเพื่อชุมชน</p>	<p>การจัดสรรทุนอุดหนุนงานวิจัยประจำปีงบประมาณ 2558 ในกลุ่มเรื่องนักวิจัยเพื่อชุมชนจำนวน 22 โครงการ จากคณะและหน่วยงานต่างๆ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ จำนวน 6 โครงการ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - การอนุรักษ์พลังงานในครัวเรือนโดยใช้ระบบการจัดการพลังงาน 8 ชั้นตอน กรณีศึกษาชุมชนบ้านสาละวัน จังหวัดนครปฐม - การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของเยาวชน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา : จังหวัดนครปฐม - การออกแบบและพัฒนาวิธีการสร้างสรรค์งานผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก ด้วยเทคนิคการถักทอ - การพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มของเล่นพื้นบ้าน เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในชุมชน - การปรับปรุงพื้นที่ตลาดริมน้ำบางแคเพื่อการท่องเที่ยว - การสำรวจภูมิทัศน์สถาปัตยกรรมเพื่อสร้างฐานข้อมูลชุมชนนครเนื่องเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา 2. คณะบริหารธุรกิจ จำนวน 5 โครงการ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สีเขียวของวิสาหกิจชุมชนสู่ตลาดสากล - แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเยาวราช - การพัฒนาบัญชีครัวเรือนเพื่อสร้างทุนวัฒนธรรมสู่ชุมชนเทศบาลตำบลทับสะแก กรณีศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของภาคครัวเรือน - การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศทางการตลาดสมัยใหม่เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่นในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ - การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัดปราจีนบุรี 3. คณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 1 โครงการ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาเครื่องกายภาพข้อต่อแบบพกพาสำหรับการทำงานในชุมชน 4. คณะศิลปศาสตร์ จำนวน 4 โครงการ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - เจลอบน้ำสูตรเฉพาะชุมชนเขาเต่า - การใช้ไคโตซานเป็นสารช่วยเพิ่มการยึดติดสีของใบยางพาราสำหรับ

ลักษณะ/ วิธีการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ
	<p>ชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนริมแม่น้ำนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อการท่องเที่ยวและการรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน - การพัฒนาศักยภาพด้านภาษาอังกฤษของผู้ประกอบการในชุมชนตลาดน้ำลำพญา จ.นครปฐม <p>5. คณะอุตสาหกรรมการโรงแรมและการท่องเที่ยว จำนวน 2 โครงการ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวชายแดน - การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชนเขาเต่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ <p>6. คณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี จำนวน 1 โครงการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาศักยภาพเกษตรกร: ด้านพลังงานทดแทนโดยใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร <p>7. วิทยาลัยเพาะช่าง จำนวน 3 โครงการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาและออกแบบกระเป๋าถือสำหรับสุภาพสตรีจากผ้าทอเส้นใยกล้วยของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรกรโพธิ์รังนกสามัคคี จังหวัดอ่างทอง - การถ่ายทอดเทคโนโลยีการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาด้วยพิมพ์อัดให้กับกลุ่มผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาบ้านโรงหวด ตำบลวังราย อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม - พัฒนาลวดลายปักผ้าสไบขาวมอญ เพื่อสร้างเอกลักษณ์ของชุมชนวัดคงคาราม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
(2) การกำหนดเงื่อนไขการรับทุนอุดหนุนงานวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2558 ในกลุ่มเรื่องนักวิจัยเพื่อชุมชน	<p>(2.1) หัวหน้าโครงการวิจัยผู้ได้รับทุนภายใต้โครงการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิจัยเพื่อชุมชนทุกโครงการจะต้องเข้าร่วมการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัย จำนวน 3 ครั้ง</p> <p>(2.2) ในกรณีที่หัวหน้าโครงการวิจัยไม่สามารถเข้าร่วมโครงการอบรมได้ จะต้องมอบหมายให้ผู้ร่วมวิจัยหรือผู้แทนเข้าร่วมการประชุมทุกครั้ง</p> <p>(2.3) ประวัติการเข้าร่วมโครงการอบรมจะถูกนำไปใช้ในการพิจารณาสนับสนุนทุนวิจัยในปีงบประมาณต่อไป</p>
(3) ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัย ก่อนการจัดสรรทุนอุดหนุนงานวิจัย	<p>(3.1) ระบบการพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยผ่านคณะกรรมการวิจัย</p> <p>(3.2) การพิจารณาข้อเสนอโครงการวิจัยโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดียวกับทีมวิทยากร เพื่อความเข้าใจตรงกันในขณะอบรม</p>
(4) ติดตามผลการเข้าร่วมในกิจกรรมการอบรมพัฒนาศักยภาพนักวิจัย	<p>(4.1) มีการติดตามให้นักวิจัยเข้าร่วมการอบรมพัฒนาศักยภาพ ทั้ง 3 ครั้ง</p> <p>(4.2) มีระบบการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานวิจัยของนักวิจัย</p>

1.1.2 การวางแผนและการเตรียมความพร้อมของนักวิจัยเพื่อชุมชนทั้งก่อนวิจัย ระหว่างวิจัย และหลังวิจัย

ลักษณะ/ วิธีการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ
<p>1.ก่อนการวิจัย</p> <p>โครงการการปฐมนิเทศนักวิจัยผู้ได้รับทุนอุดหนุนงานวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2558 จากทุกแหล่งทุน</p>	<p>มีการปฐมนิเทศนักวิจัยผู้ได้รับทุนอุดหนุนงานวิจัยประเภททุนนักวิจัยเพื่อชุมชน ประจำปีงบประมาณ 2558 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักวิจัย เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบและหลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานวิจัย สามารถวางแผนการดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้อง และเป็นไปตามตามแผนงานวิจัยที่วางไว้ และการให้ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณของนักวิจัย และจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องต่างๆแก่นักวิจัยด้วยเพื่อรับทราบเงื่อนไขในสัญญาฯ รับทุน กำหนดการที่สำคัญ ระเบียบและหลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินโครงการวิจัย</p>
<p>2.ระหว่างการวิจัย</p> <p>2.1 การจัดโครงการอบรมพัฒนาศักยภาพนักวิจัย ใน 3 ระยะ</p> <p>2.2 การรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานวิจัย</p> <p>2.3 การเบิกจ่ายงบประมาณวิจัยเป็นงวดเงิน</p>	<p>2.1.1 มีโครงการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพนักวิจัยใน 3 ระยะ คือ</p> <p>ระยะที่ 1 การพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อเสนอโครงการวิจัยที่สมบูรณ์</p> <p>ระยะที่ 2 การนำเสนอความก้าวหน้าของการดำเนินโครงการวิจัย</p> <p>และระยะที่ 3 การนำเสนอผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย และการนำผลงานวิจัยไปเผยแพร่</p> <p>2.2.1 นักวิจัยทุกโครงการจะต้องรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานวิจัยผ่านสถาบันวิจัยและพัฒนา เพื่อนำส่งไปยังผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะก่อนการจัดโครงการอบรม</p> <p>2.3.1 การเบิกจ่ายเงินงบประมาณวิจัยประจำงวดเงิน นักวิจัยจะต้องทำการรายงานความก้าวหน้าและเข้าร่วมนำเสนอความก้าวหน้าการดำเนินงานวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่เรียบร้อยก่อนจึงจะสามารถเบิกจ่ายงบประมาณวิจัยงวดต่อไปได้</p>
<p>3.หลังการวิจัย</p>	<p>1. การส่งรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์จำนวน 10 โครงการ</p> <p>2. การดำเนินการขอขยายเวลาโครงการวิจัยจำนวน 12 โครงการ</p> <p>3. การนำผลงานวิจัยไปตีพิมพ์ เผยแพร่ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งตีพิมพ์ เผยแพร่ผลงานวิจัย ไม่ว่าจะเป็น การประชุมวิชาการ และวารสารวิชาการ วารสารวิจัย ทั้งในระดับชาติ และ</p>

ลักษณะ/ วิธีการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ
	ระดับนานาชาติ จำนวน 1 โครงการ

1.1.3 หัวหน้าโครงการวิจัย (มีศักยภาพ จริยธรรม วินัย)

ลักษณะ/ วิธีการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ
(1) คุณสมบัติ ประสบการณ์ด้านการวิจัยของหัวหน้าโครงการวิจัย (2) ประวัติด้านการวิจัยทั้งจากแหล่งทุนภายในและภายนอก	พิจารณาศักยภาพนักวิจัยตามประวัตินักวิจัย ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา สาขาความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1.1.4 งบประมาณสนับสนุนเพื่อการบริหารจัดการการพัฒนานักวิจัยเพื่อชุมชน

ลักษณะ/ วิธีการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ
(1) มีการจัดสรรทุนอุดหนุนงานวิจัยประเภททุนนักวิจัยเพื่อชุมชน	1. งบประมาณที่มีการจัดสรรทุนอุดหนุนงานวิจัยประเภททุนนักวิจัยเพื่อชุมชน จำนวน 22 โครงการ เป็นงบประมาณทั้งสิ้น 1,328,000 บาท

1.1.5 การสนับสนุน ข้อมูลสารสนเทศ เครื่องมือ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ ยานพาหนะ สถานที่

ลักษณะ/ วิธีการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ
สถาบันวิจัยและพัฒนา สนับสนุนข้อมูลสารสนเทศ เครื่องมือ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ ยานพาหนะ สถานที่ และอื่นๆ ตามที่นักวิจัยประสานมา	(1) ดำเนินการตามที่นักวิจัยประสาน (2) สถาบันวิจัยและพัฒนา มีห้องสมุดงานวิจัย และระบบสืบค้นงานวิจัยไว้ให้บริการแก่นักวิจัย

1.1.6 ระบบการเงินการคลัง

ลักษณะ/ วิธีการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ
มีการบริหารจัดการโดย กองคลัง ของมหาวิทยาลัย แต่ทั้งนี้นักวิจัยจะต้องดำเนินการภายใต้ระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ว่าด้วยการใช้จ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการวิจัย พ.ศ. 2553	โครงการวิจัยที่ได้รับจัดสรรทุนสนับสนุนงานวิจัยทุกโครงการ ปฏิบัติตามระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ว่าด้วยการใช้จ่ายเงินอุดหนุนเพื่อการวิจัย พ.ศ. 2553 ซึ่งบริหารจัดการโดย กองคลัง

1.1.7 ระบบสารสนเทศ

ลักษณะ/ วิธีการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ
(1)สถาบันวิจัยและพัฒนา มีระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการงานวิจัย (2) ระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการงานวิจัยจากหน่วยงานภายนอก	(1.1) ระบบฐานข้อมูลนักวิจัย (1.2) ระบบติดตามการนำผลงานวิจัยไปตีพิมพ์เผยแพร่ (2.1) ระบบบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (National Research Project Management: NRPM) (2.2) ระบบบริหารจัดการงานวิจัยแห่งชาติ (National Research Management System: NRMS)

1.2 ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process)

1.2.1 การบริหารนักวิจัย (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ)

ลักษณะ/ วิธีการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ
<p>1.ระยะต้นน้ำ เป็นการพัฒนานักวิจัยให้สามารถค้นหาปัญหาการวิจัยแล้วพัฒนาไปสู่การสร้างโจทย์วิจัย พร้อมทั้งสามารถพัฒนาโจทย์วิจัยสู่การพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย ใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1</p>	<p>โครงการวิจัยเพื่อพัฒนานักวิจัยเพื่อชุมชนมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ครั้งที่ 1 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 15-16 มกราคม 2558 ณ โรงแรมโกลเด้น บีช เซอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักวิจัยรุ่นใหม่ในมหาวิทยาลัยเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยที่สอดคล้องกับทิศทางและนโยบายด้านการวิจัย เพิ่มขึ้น และเพื่อให้ นักวิจัยรุ่นใหม่ สามารถพัฒนาข้อเสนอโครงการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อเสนอโครงการวิจัยที่สมบูรณ์</p>
<p>2. ระยะกลางน้ำ เป็นการดูแลติดตามนักวิจัยระหว่างดำเนินการวิจัยเพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการวิจัย และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันมีการดำเนินการดังนี้</p> <p>(2.1) ติดตามให้นักวิจัยรายงานความก้าวหน้าตามกำหนดเวลา ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - การรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 (การอบรมครั้งที่ 2 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 7 - 8 พฤษภาคม 2558) - การรายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 2 (การอบรมครั้งที่ 3 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 4 - 5 สิงหาคม 2558) <p>(2.2) ติดตามให้นักวิจัยรายงานความก้าวหน้า</p> <p>(2.3) สนับสนุนให้นักวิจัยเข้าร่วมการอบรมพัฒนาศักยภาพนักวิจัยทุกครั้ง</p> <p>(2.4) การรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานวิจัย สำหรับสถาบันวิจัยและพัฒนา สถาบันวิจัยและพัฒนาได้มีระเบียบในการเบิกจ่ายเงินงวดของการวิจัย โดยหัวหน้าโครงการวิจัยจะสามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินงบประมาณในแต่ละงวดเงินได้นั้น นักวิจัยจะต้องทำการรายงานความก้าวหน้าของการวิจัยก่อน จึงจะสามารถดำเนินการเบิกจ่ายได้ ดังนี้ การเบิกจ่ายเงินงวดที่ 2 นักวิจัยจะต้องดำเนินการรายงานความก้าวหน้าของงานวิจัย ตั้งแต่บทที่ 1-3 และการเบิกจ่ายเงินงวดที่ 3 นักวิจัยจะต้องดำเนินการรายงานความก้าวหน้า 5 บท ให้เรียบร้อยก่อนการเบิกจ่าย จะทำให้ทราบถึงความก้าวหน้าในการดำเนินงานวิจัยของแต่ละโครงการ</p>	<p>(2.1) นักวิจัยได้รายงานความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัย</p> <p>(2.2) นักวิจัยได้แลกเปลี่ยนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการวิจัย และได้รับข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น</p> <p>(2.3) จากการที่เข้าร่วมแลกเปลี่ยนทำให้นักวิจัยภายใต้แผนงานสามารถนำความรู้ต่างๆ มาปรับการดำเนินการวิจัย เพื่อให้สามารถดำเนินการวิจัยได้ต่อเนื่อง</p> <p>(2.4) การเข้าร่วมอบรมในแต่ละครั้ง ก็เป็นการกระตุ้นให้นักวิจัยต้องดำเนินการวิจัยให้แล้วเสร็จตามช่วงระยะเวลา เพราะในการประชุมกลุ่มแต่ละครั้งนักวิจัยจะต้องดำเนินการนำเสนอสิ่งที่นักวิจัยได้ดำเนินการไปแล้ว เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำ และให้นักวิจัยนำไปปรับแก้ไขงานวิจัยของตนให้เสร็จครบถ้วนสมบูรณ์ ภายในระยะเวลาที่กำหนด</p>
<p>3.ระยะปลายน้ำ คือ เป็นระยะที่สนับสนุนให้นักวิจัยทำการเผยแพร่ผลการวิจัยของตนเอง</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ปัจจุบันนักวิจัยผู้ได้รับทุนอยู่ระหว่างเตรียมการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย - มีการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย แล้วเสร็จจำนวน 1 เรื่อง

ลักษณะ/ วิธีการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ
	ได้แก่ เจลอบาน้ำสูตรเฉพาะชุมชนเขาเต่า ในวารสารวิชาการระดับชาติ วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ ฉบับที่ 1 ปีที่ 8 เลขหน้า 42-61 เลขที่ ISSN 1906-3628 โดยวารสารนี้อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.2.2 การบริหารงานวิจัย

ลักษณะ/ วิธีการบริหารจัดการ	ผลการบริหารจัดการ
(1) ติดตามการดำเนินงานวิจัยในทุกโครงการ (2) มีโครงการวิจัยบางส่วน ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามแผนงานที่วางไว้ จึงต้องมีการขยายเวลาในการดำเนินงานวิจัย	(1.1) นักวิจัยรายงานความก้าวหน้าทุกครั้ง (1.2) นักวิจัยเข้าร่วมการอบรมพัฒนาศักยภาพนักวิจัยทุกครั้ง

2. การสังเคราะห์ปัจจัย เชื้อไข ที่ทำให้โครงการวิจัยเพื่อชุมชนมีคุณภาพ มีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. โจทย์วิจัยและปัญหาการวิจัย เป็นเรื่องของคนในชุมชน ที่ผ่านการวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกันมาแล้ว คนในชุมชนส่วนใหญ่ต้องการแก้ปัญหานี้ อยากให้ทำวิจัยเรื่องนี้และมีคนในชุมชนหลายกลุ่มอาสาทำงานร่วมกัน ที่สำคัญเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนโดยตรงและเห็นปรากฏการณ์ของปัญหาชัดเจน

2. ทีมวิจัย มีองค์ประกอบและคุณลักษณะที่สำคัญ คือ มาจากกลุ่มคนหลายกลุ่มในชุมชน หลายองค์กร หลายบทบาททางสังคม/ชุมชน

3. หัวหน้าโครงการวิจัย มีบุคลิกและศักยภาพที่โดดเด่นที่สำคัญ คือ มีอุดมการณ์หรือจินตภาพในการมองปัญหาและการแก้ปัญหาที่ชัดเจน/ยาวไกล มีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับประเด็นในโจทย์วิจัยนั้นๆ มาระดับหนึ่ง และสามารถประมวลภาพรวมการดำเนินงานทั้งระบบและแยกแยะส่วนประกอบได้ และกุมสภาพการดำเนินงาน ทีมงานงบประมาณ ให้เกิดประสิทธิภาพได้เป็นอย่างดี

4. การเตรียมความพร้อมของทีมวิจัยและชุมชน ก่อนการวิจัย เพื่อทำความเข้าใจเป้าหมายและกระบวนการทำงานวิจัยร่วมกัน ใน 3 ระดับ คือ 1. การทบทวนเป้าหมายโครงการวิจัยร่วมกับคนในชุมชนเพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมจากคนในชุมชน 2. การวางแผนการวิจัยและการกำหนดบทบาทของทีมวิจัย ให้เห็นภาพรวมการทำงานของแต่ละบทบาท/แต่ละคนชัดเจนร่วมกัน พร้อมทั้งวิเคราะห์ปัญหา 3. การกำหนดกรอบและประเด็นศึกษาของทีมวิจัยและทีมเก็บข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ประเด็นที่ต้องการศึกษา ซึ่งเชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาในระยะต่อไป

5. การสร้างการมีส่วนร่วมจากกลุ่มคนที่หลากหลายเพื่อร่วมทำงานวิจัย ในกระบวนการต่างๆ ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้เฒ่าผู้แก่ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มพ่อบ้านแม่บ้าน (กลุ่มหลักในการทำงานวิจัย) กลุ่มเยาวชนและเด็กนักเรียน พระสงฆ์ ช่างราชการ ในชุมชน กลุ่มสมาชิกองค์กรท้องถิ่น และส่วนราชการในท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อสร้างความร่วมมือใน เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการปัญหาทั้งระบบในระยะยาว ซึ่งการเน้นให้กลุ่มคนที่หลากหลายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแต่จากการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของโครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่นนั้น สามารถแบ่งผู้เข้าร่วม ออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

5.1 คนในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งหมายถึง ทุกคนที่มีความแตกต่างหลากหลายกันทั้ง เพศอายุ การศึกษา อาชีพ อาชีพ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้เฒ่าผู้แก่ กลุ่มปราชญ์ ชาวบ้านกลุ่มพ่อบ้านแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน แ ล ะ เ ต็ ก นั ก เ ร ย ึ น หรือพระสงฆ์ ที่เป็นแกนหลักในทีมวิจัยและมีบทบาทหลักในการดำเนินงานวิจัย

5.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายถึง บุคลากรในองค์กรของหน่วยงานรัฐในชุมชนท้องถิ่นที่มีหน้าที่โดยตรงต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชาวบ้าน เช่น อปท. สาธารณสุขโรงเรียน ฯลฯ

5.3 นักวิชาการในท้องถิ่นหมายถึง นักวิชาการที่ในสถาบันการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบที่ให้การสนับสนุนความรู้ด้านวิชาการแก่นักวิจัยชาวบ้านเพื่อยกระดับองค์ความรู้ท้องถิ่นสู่การพัฒนาและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.4 พี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษางานวิจัย หมายถึง กลุ่มคนที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานวิจัยของชาวบ้าน ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จงานวิจัย ได้แก่ กลุ่มนักพัฒนา หรือนักวิชาการในชุมชน

6. การนำเสนอข้อมูลสู่ชุมชนหรือการคืนข้อมูลสู่ชุมชนเพื่อตรวจสอบข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลและวางแผนการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากประเด็นที่ตกลง ร่วมกันของคนทั้งชุมชนทำให้ทุกคนเห็นความสำคัญของข้อมูล และตระหนักในปัญหา

7. การเตรียมการก่อนกิจกรรมการสรุปบทเรียนหลังกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และการวางแผนงาน เป็นเรื่องสำคัญ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมวิจัยดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือตอบคำถามการวิจัย และเป็นการสร้างการเรียนรู้ของทีมงานไปพร้อมกัน

8. การบันทึกกิจกรรมและเก็บข้อมูลอย่างรัดกุม ทั้งการเขียนในรูปแบบต่างๆ การบันทึกเสียง การถ่ายภาพ และการบันทึกสังเกตการณ์ ในทุกกิจกรรม และมีการเก็บรวบรวมไว้เป็นอย่างดี ที่สำคัญทีมได้มีการสรุปและทบทวนข้อมูลกันแทบทุกกิจกรรมว่าได้ข้อมูลตามที่วางแผน และตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่หรือมีข้อมูลอะไรตกหล่นบ้าง อีกทั้งมีเครื่องมือเก็บข้อมูลอย่างหลากหลาย ประกอบกับมีทีมงานบันทึกข้อมูลที่มีความสามารถและช่วยกันเก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูล

9. การศึกษาดูงาน เป็นกิจกรรมวิจัยที่สำคัญมากในการสร้างการเรียนรู้ให้กับทีมวิจัยและคนในชุมชน เป็นการศึกษาดูงานที่มีเป้าหมายและมีการวางแผนอย่างรอบด้านและหวังผล ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นปัญหาและการแสวงหาทางออกของการแก้ปัญหาผ่านกระบวนการวิจัย ขณะเดียวกันก็เป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างขวัญกำลังใจให้กับทีมวิจัยเพื่อพัฒนางานให้เกิดขึ้นอย่างมีพลังอีกด้วย

10. การประชาสัมพันธ์และขยายแนวคิดงานวิจัยให้กับคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องทุกช่องทาง ทั้งกิจกรรมทางสังคมและในประเพณี/วัฒนธรรมชุมชน ได้ก่อให้เกิดการกระตุ้นจิตสำนึกของคนในชุมชนต่อการตระหนักร่วมในการแก้ปัญหาของคนในชุมชนเพื่อจะได้ขอความร่วมมือและช่วยเหลือจากคนในชุมชนให้เกิดขึ้นได้ง่ายและทุกคนให้ความสำคัญ

11. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายต่างๆ และการขยายผลการวิจัยสู่สาธารณะ

4. สรุปผลและอภิปรายผล

ปัจจัย เงื่อนไข ที่ทำให้โครงการวิจัยเพื่อชุมชนมีคุณภาพ ประกอบด้วย

1. โจทย์วิจัยและปัญหาการวิจัย เป็นเรื่องของคนในชุมชน ที่ผ่านการวิเคราะห์ปัญหาร่วมกันมาแล้ว คนในชุมชนส่วนใหญ่ต้องการแก้ปัญหานี้ อยากให้ทำวิจัยเรื่องนี้ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของกาญจนา แก้วเทพ (2552) ว่างานวิจัยเพื่อท้องถิ่นมีความแตกต่างไปจากงานวิจัยอื่นคือคนทำวิจัยส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านและเป็นการทำวิจัยเป็นทีม เป็นกลุ่มจากคนหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัย

2. ทีมวิจัย มาจากกลุ่มคนหลายกลุ่มในชุมชน

3. หัวหน้าโครงการวิจัย มีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับประเด็นในโจทย์วิจัย

4. การเตรียมความพร้อมของทีมวิจัยและชุมชน

5. สร้างการมีส่วนร่วมจากกลุ่มคนที่หลากหลายเพื่อร่วมทำงานวิจัย ในกระบวนการต่างๆ

6. การคืนข้อมูลสู่ชุมชนเพื่อตรวจสอบข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการวิจัยเพื่อชุมชนที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย

1. ปัจจัยที่ใส่เข้าไป (Input) ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมทีมวิจัย กล่าวคือการพัฒนาโจทย์วิจัยตามความต้องการของชุมชนและการสร้างทีมวิจัยที่มาจากกลุ่มคนที่ใฝ่การเรียนรู้และมีจิตสาธารณะ นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมากในช่วงเริ่มต้นของการทำงานวิจัยที่

ทุกโครงการจะเน้นและให้ความสำคัญมากซึ่งถือว่าเป็นลักษณะที่โดดเด่นของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น (กาญจนา แก้วเทพ, 2552 : 16) นอกจากนี้ ยังรวมถึง การทำความเข้าใจในแนวคิดและกระบวนการวิจัยเพื่อท้องถิ่นร่วมกับชุมชน ตั้งแต่เริ่มต้นวิเคราะห์ปัญหา พัฒนาโจทย์วิจัย การสร้างการมีส่วนร่วมจากทีมวิจัยจากหลากหลายกลุ่มคน หลากหลายบทบาทหน้าที่ในชุมชน การเตรียมทีมและการจัดแบ่งบทบาทการทำงานที่ดี การวางแผน กำหนดเป้าหมายและทิศทางร่วมกันที่ชัดเจน ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

2. ปัจจัยด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ การติดตามสรุปผลของข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลร่วมกันของทีมวิจัยและชุมชน เป็นระยะ การจัดการงบประมาณโครงการให้เป็นไปอย่างถูกต้อง โปร่งใสและมีประสิทธิภาพการประชุมทีมวิจัยเพื่อวิเคราะห์ปัญหา และวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่องร่วมกัน มีการออกแบบ เครื่องมือ วิธีการเก็บข้อมูลอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหา ประเด็นศึกษาอย่างรอบด้าน มีการวิเคราะห์ข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลร่วมกันกับคนในชุมชน มีการนำเสนอผลการวิจัยทั้งรายงาน ความก้าวหน้าและรายงานฉบับสมบูรณ์สู่ชุมชนเป็นระยะ ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์งานในทุกรูปแบบ ทุกช่องทางทั้งภายในชุมชน และภายนอกชุมชน

3. ผลที่เกิดขึ้น (Output) และผลกระทบจากโครงการ (Impact) มีหลายด้านดังต่อไปนี้

3.1 พัฒนาค้น ได้แก่ ทีมวิจัยมีทักษะ ความสามารถในการทำวิจัยมากขึ้นทั้งการวิเคราะห์ปัญหา การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การบันทึกและการเขียนรายงาน

3.2 การพัฒนาองค์ความรู้ พบว่า ก่อให้เกิดองค์ความรู้ในการจัดการปัญหา และ ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการจัดการปัญหาและการพัฒนาต่อในอนาคต

3.3 เกิดการพัฒนาเครือข่ายและกลไกการจัดการปัญหาในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเกิดกลุ่มคนทำงานและมีแนวทางในการเฝ้าระวังป้องกันปัญหาในอนาคต

3.4 เกิดการจัดการปัญหาและการพัฒนาชุมชนในอนาคต เกิดความร่วมมือ การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในชุมชนให้การสนับสนุนงบประมาณในการแก้ปัญหา

3.5 เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งศึกษาดูงานทั้งในแนวราบ (ชุมชนด้วยกัน) และแนวตั้ง (ระดับเครือข่ายและหน่วยงานองค์กรต่างๆ)

3.6 มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งโครงการวิจัยและโครงการพัฒนาเสนอเพื่อดำเนินการต่อเนื่องร่วมกับกลุ่มคนในชุมชนหลายฝ่าย หลายองค์กร และ มีการยกระดับการทำงานที่สูงขึ้นหรือกว้างขึ้นทั้งในระดับเครือข่ายและขยายฐานไปสู่ชุมชนอื่นๆรวมถึง มีการนำเครื่องมือการวิจัยเพื่อท้องถิ่นไปใช้ในการแก้ปัญหาที่อื่นๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมการนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน
2. ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยด้านการวิจัยเพื่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง
3. ควรมีการส่งเสริมระบบพี่เลี้ยงงานวิจัยด้านการวิจัยเพื่อชุมชน เพื่อขยายเครือข่ายการวิจัยเพื่อชุมชนทั้งในระดับมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีด้านการพัฒนานักวิจัยเพื่อชุมชนจากหน่วยงานต่างๆ
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายนักวิชาการเพื่อสังคม

5. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2559 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

6. เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. 2552. คุณลักษณะ และวิธีวิทยาของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง 10 ปี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น คุณค่าและความหมายต่อสังคมไทยและก้าวต่อไปในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

บัญชากร แก้วส่อง. 2551.การพัฒนาการวิจัยและพัฒนากระบวนการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคอีสาน. รายงานฉบับสมบูรณ์. เชียงใหม่ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค.

ประเวศ วะสี. 2552. “คุณลักษณะ และวิธีวิทยาของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น” ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง 10 ปี งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น คุณค่าและความหมายต่อสังคมไทยและก้าวต่อไปในอนาคต. กรุงเทพมหานคร :สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.